

Nadzwyczajne wydanie.

GAZETA PORANNA

Nr. 2065.

Lwów, niedziela dnia 13. września 1914.

Rok IV.

Cena egzemplarza 6 halerzy.

Garść wieści ze świata.

Wojna rosyjsko-austriacka i francusko-niemiecka.

Lwów, 13 września.

Uprzejmości prywatnej zawdzięczamy uzyskanie dla naszego pisma **jednego z ostatnich numerów „Kijewlanina“**. Numer ten (234), datowany z 7 września b. r. (25 sierpnia st. s.), zamieszcza szereg interesujących wiadomości ze świata i z wojny europejskiej. Wiedząc, jak bardzo publiczność nasza spragniona jest jakichkol-

wiek wieści ze świata, od którego już tak długo jesteście niemal zupełnie odcięci, przynosimy szereg najważniejszych z nich w dzisiejszym naszym numerze, podkreślając, że wiadomości te pochodzą ze źródeł rosyjskich, że są częściowo urzędowe, częściowo prywatne i że przeszły wojenną cenzurę.

liśmy Stryj. Nasza konnica jest na stokach gór Karpackich. Na froncie wschodnio-pruskim odbywają się tylko małe starcia.

Kamieniec Podolski. 6 września. (Dep. „Kijewlanina“). — Życie w mieście biegnie zwykłym trybem.

Kopenhaga. (PAT). 6 września. Dnia 5 września wieczorem wyjechał z Berlina pierwszy pociąg z czterystu rosyjskimi poddanymi, których Niemcy puścili. Wracają oni do Rosji przez Szwecję.

(Z dawniejszych depech wiadomo, że Niemcy pozwoliły poddanym rosyjskim odjechać, ponieważ Rosya tak samo postępuje wobec niemieckich poddanych i pozwala im wracać do Niemiec. Przep. Red.).

Z wojny rosyjsko-austriackiej.

Przytoczony powyżej numer „Kijewlanina“ nie zawiera oczywiście żadnych wiadomości o ostatnich wypadkach na najbliższym nam terenie wschodnio-galicyjskim. Fakt zajęcia Lwowa przez wojska rosyjskie był tam jednak już znany i sprawił zrozumiałą radość w całej Rosji, czego echem było uroczyste dziękczynne nabożeństwo w Petersburgu. Znajdujemy tam dalej głos sprzymierzonej prasy angielskiej, przypisującej temu faktowi wybitne znaczenie.

Interesujące są wynurzenia jakiegoś austriackiego oficera, wziętego do niewoli, który miał zeznać, iż przewaga wojsk rosyjskich była od samego początku widoczna i zapowiadała im zwycięstwo nad armią austriacką w Galicji.

Armję austriacką, walczącą na zachód od Lwowa, mają czy miały wzmocnić — jak wynika z depechy P. A. T. — wojska węgierskie, które nadeszły z południa.

Depesze „Kijewlanina“ przynoszą też garść wiadomości o stanie rzeczy na terenie w okolicy Krasnostawu, na wschód od Kraśnika. Z informacji tych wynikałoby, że i na tej linii odniosły wojska rosyjskie pewne sukcesy.

Natomiast niema prawie żadnych wiadomości o walkach rosyjsko-niemieckich na terenie wschodnio-pruskim, ani na terenie Królestwa.

Zaznaczyć jeszcze należy, że wiadomość o bombardowaniu Kamieńca podolskiego przez wojska austriackie, przyniesiona przez „Słowo polskie“ jest fałszywa. Zaprzeczył temu już wczorajszy „Dziennik polski“ przynosząc odmienne informacje od osób zamieszkałych w Kamieńcu informacje wedle których Kamieniec został zajęty, podobnie jak Lwów, bez onoru, a po-

twierdza te informacje depecha „Kijewlanina“, iż życie w tym mieście biegnie zwykłym trybem.

Petersburg. (P. A. T.). 5 września. W cerkwi Chrystusa Zbawiciela metropolita moskiewski odprawił uroczyste dziękczynne nabożeństwo z powodu zajęcia Lwowa. Na nabożeństwie tem obecni byli: W. ks. Elżbieta Teodorówna, przedstawiciele władz, generalicyi i wszystkich stanów.

Londyn. (P. A. T.). 5 września. Prasa angielska, omawiając sukces wojsk rosyjskich **około Lwowa**, pisze, że jest to **pierwsze stanowcze zwycięstwo**, jednomyślnie wyraża się z pochwałami o armii i generalicyi rosyjskiej i tak powiada: Rosya przeszła nadzieje sprzymierzeńców i oczekiwania wrogów.

Amsterdam. (PAT). 5 września. Wśród przywiezionych tutaj pod wojenną eskortą i odesłanych do Alkmaru niemieckich jeńców znajdował się **austriacki oficer**, raniony, w potyczce koło Dąbrowy; opowiadał on, że prawdopodobieństwo rosyjskich sukcesów koło Lwowa było widoczne już z samego początku wojny. W danej chwili węgierskie wojska zdążają z południa i mają zamiar napaść na rosyjskie od strony Bukowiny, aby tu przerwać rosyjską linię i jej zagrozić.

Petersburg. (PAT). 6 września. Oficjalnie. Ze sztabu generalnego naczelnego wodza.

Dnia 4 września na całym froncie walk z **Austriakami posunęliśmy się naprzód**. Szczegółne zamieszanie panuje w centrum nieprzyjacielskim w rejonie na zachód od Krasnostawu. Otoczony został i poddał się czterdziesty piąty austriacki pułk, złożony z 1600 żołnierzy i 44 oficerów. **Dywizję pruską, idącą na pomoc Austriakom, atakujemy na lewym brzegu Wisły. Zaję-**

Z serbsko-austriackiego teatru wojny.

Nisz. (P. A. T.) 6/9 Dnia 2 września Austriacy dali nie wiele strzałów z haubic z wyzyna bezańskich w kierunku kolei żelaznej prowadzącej do Kragujewacu.

Czarnogórcy odparli napad austriacki w kierunku Grachowa.

Dnia 5 września **austriacki aeroplan** pojawił się nad Waljewem i rzucił na miasto dwie bomby. Jedna upadła na szpital (?). Nikt nie został ranny.

Z pola walk francusko-niemieckich.

W okresie sześciodniowym, od chwili, z której pochodzą najnowsze wiadomości, do chwili wydania niniejszego numeru naszego pisma, zmieniło się zapewne wiele, przyszło może do rozstrzygającej bitwy, zaczęło się może oblężenie Paryża.

Wobec braku drutu telegraficznego zadowolnić się musimy wiadomościami, które poniżej pierwszy z całej prasy lwowskiej przynosimy czytelnikom.

Według tych wiadomości Niemcy postanowili stoczyć decydującą bitwę z armią francuską a potem ruszyć na Paryż.

Paryż 6 września. (P. A. T.) Według sprawozdań wojennych, wojska niemieckie w dalszym ciągu wykonują na wielką skalę ruch okrążający i obchodząc paryskie forty kierują się na południowy wschód.

Paryż 6 września. (P. A. T.) Wojska niemieckie opuściły miejscowości Compiègne i Senlis.

Bordeaux. (PAT.). 6 września. Biuro prasowe ogłasza:

Na naszym lewym skrzydle wzajemny stosunek i rozkład niemieckich i francuskich armii nie doznał istotnej zmiany. Ruch nieprzyjaciela, zmierzający do okolenia Francuzów, jak się zdaje, definitywnie udaremniono. Położenie w centrum naszego frontu i na prawym skrzydle w Lotaryngii i w Wogezach jest bez zmiany.

W Paryżu, od którego nieprzyjaciel w obecnym czasie jest daleko, prace około umocnienia miasta postępują rażo nadal.

W Maubeuge bombardowanie twierdzy przez Niemców odbywa się nadal z nadzwyczajną zaciekłością. Twierdza trzyma się dzielnie, mimo iż zburzono już trzy forty.

Kopenhaga. (Tel. „Kijewlanina“). 6 września. Według informacji z Medyolanu, położenie na francuskim froncie oceniane jest powszechnie we Włoszech pomyślnie. Sądzą, że oblężenie Paryża zatrzyma i osłabi Niemców i sprowadzi na nich nieuniknioną katastrofę.

Z nowej siedziby prezydenta Francji.

Bordeaux. (P. A. T.) 6 września. Z chwilą przybycia członków gabinetu francuskiego i bardzo licznych władz centralnych francuskich zapanał w mieście ożywiony ruch. Z Paryża donoszą, że wielu Paryżan w dalszym ciągu wyjeżdża na południowy zachód.

Prezydent Rzeczypospolitej Poincaré zamieszkał w prefekturze, premier Viviani w domu magistratu, Millerand w sztabie korpuśnym, Augagneur w marynarskiej szkole felczerskiej.

Ambasady i poselstwa pomieściły się w Bordeaux, a inne misje zagraniczne w Arcachon. Przyjeżdża tu wielu deputowanych i senatorów.

Bordeaux. (P. A. T.) 6 września. Minister wojny przysłał prez. Poincarému sztandar 60-go pruskiego pułku piechoty, zdobyty niedawno w bitwie.

Z pola walk w Belgii.

Zaciekle bronią się Belgijczycy. Wprzegają żywiły do walki, nie szczędząc własnych ognisk rodzinnych. Maszerując na Francuzów przez Belgię wojska niemieckie natrafiły na przeszkodę niepokonaną, na zalane wodą pola i miasta.

Ostenda. (PAT.). 5 września. Część kraju, włączając i Malin, została zatopiona przez belgijskich inżynierów.

Antwerpia. (PAT.). 5 września. Wczoraj wojska niemieckie ruszyły z Brukseli na północny zachód, widocznie w celu odcięcia Antwerpii od wybrzeża. Po drodze Niemcy zburzyli dworzec kolejowy i telegraf w Barkenhauzie, a następnie pomaszerowali do Termoudu. (Dendermonde). Koło Malina Niemcy z przerażeniem zobaczyli, że miasto zostało zatopione przez samych Belgijczków. Zaskoczeni potokami wody, pod ogniem fortów, starali się uratować armaty i jaszczyki. — Ponieśli olbrzymie straty.

Stanowisko Turcyi.

Lwów, 13 września.

Na temat stanowiska Turcyi obiegają od dłuższego czasu rozmaite pogłoski. Prawdziwości ich niepodobna stwierdzić. Depesze „Kijewlanina“ nie wiele rzucają światła na tę sprawę, widocznie w czasie, kiedy numer ten szedł na prasę, decyzya ostateczna jeszcze nie zapadła.

Charakterystyczna jest depesza znanego autora Lotiego, wystosowana jakoby do Enwera ba-

szy z ostrzeżeniem przed łączeniem się Turcyi z trójprzymierzem. Czy wezwanie głośnego literata odniosło skutek, nie wiadomo na razie.

Ambasador turecki w Paryżu zapewniał przed tygodniem, iż Turcyja chce zachować neutralność a mobilizację zarządziła tylko ze względu na to, aby się zabezpieczyć na wszelkie ewentualności.

Paryż. (P. A. T.) 6 września. „Figaro“ ogłasza pismo głośnego pisarza Piotra Lotiego do Enwera baszy.

Loti stara się wyperswadować Enwerowi baszy zamiar wzięcia udziału w wojnie ogólnoeuropejskiej po stronie Niemiec i radzi mu, ażeby użył całego swego wpływu, by powstrzymać Turcyę od kroku, któryby ją przyprawił o zgubę.

Bordeaux. (P. A. T.) 6 września. Turecki ambasador Rifaat basza oznajmił, że teraźniejsza mobilizacja Turcyi jest tylko logicznym skutkiem oficjalnego ogłoszenia mobilizacji w Turcyi już kilka tygodni przedtem. Przyczyną mobilizacji jest zbyt poważne obecne położenie światowe. Turcyja czyni to dla ostrożności, nikomu nie grożąc. Rifaat basza zaznaczył, że Turcyi nigdy nie będą prosili Bułgarów o pozwolenie na przepuszczenie armii tureckiej przez Nową Bułgarię, żeby napisać na Greków. Ambasador w ciągu tego tygodnia złoży oficjalne zawiadomienie o neutralności Turcyi.

Operacje wojenne Japończyków.

Flota wojenna Japonii skieruje swą akcję przede wszystkim na niemiecki obzar w Chinach — Kiauczau. Z portu Czing-tau podejmą walkę z Japończykami niemieckie okręty wojenne na spółkę z austro-węgierskim pancernikiem „Cesarzowa Elżbieta“, który tam stoi na kotwicy, Wiadomości, czy flota japońska już poczęła bombardować Kiauczau dotąd niema. Rozpoczęły akcję aeroplany japońskie.

Z parlamentu japońskiego.

Londyn. (PAT.) Z Tokio telegrafują, że została otwarta nadzwyczajna sesja parlamentu. Minister spraw zagranicznych zdał sprawę z wypadków, które spowodowały zerwanie stosunków dyplomatycznych między Japonią a Niemcami i Austrią. Minister zaznaczył, że w początkach sierpnia, Anglia opierając się na sojuszu prosiła Japonię o pomoc, albowiem niemieckie wojenne okręty zagrażały angielsko-japońskiemu handlowi a w Kiauczau Niemcy według wszelkich poszlak szykowały się do wojennych działań.

Hydroplany w ogniu.

Tokio. (PAT.) 5 września. Dwa japońskie hydroplany rzuciły bomby na Kiauczau i powróciły nienaruszone

Pogotowie Stanów Zjednoczonych.

Petersburg. (PAT.) 5 września. Z Waszyngtonu donoszą, że rząd Stanów Zjednoczonych wezwał wszystkie swoje okręty z meksykańskich wód i ześrodkował główną część floty w północnej stronie wybrzeży Atlantyku.

Nasze bolączki.

Lwów, 13 września.

Wielkiem szczęściem nazwać trzeba to, że Lwów, choć leży w samym centrum terenu nie tylko wojny, ale jednej z największych bitew świata, uniknął strasznych skutków bitwy i był tylko biernym i względnie dalekim świadkiem rozgrywających się wypadków o dziejowej doniosłości.

To nasze szczęście usiłują jednak pewne sfery zepsuć przez nieczyń wyzysk. Chodzi o straszną lichwę żywnościową, która poczyna szerzyć się nadmiernie, mimo iż taryfa maksymalna, ustanowiona w swoim czasie, obowiązuje dalej i musi być przestrzegana. Wyzysk, uprawiany przez niektórych przekupniów, jest wprost bezczelny.

Drugą bolączką naszą, to sprawa rosyjskich pieniędzy, których pewne firmy — nie mówiąc o małych przekupniach — nie chcą przyjmować nie tylko po kursie, ale wogóle. Co naraża wiele osób na straty i na nieprzyjemności tem większe, iż w naszym mieście jest taki brak monety zdawkowej.

Apelujemy do władz naszych, aby tym bezprawiom stanowczo kres położyły i stanęły w obronie ludności miasta, narażonej na wyzysk.

Dosadną ilustracją powyższych uwag jest list, któryśmy dziś otrzymali, a który poniżej dosłownie przytaczamy:

Szanowna Redakcyo!

Lichwa żywnościowa przybiera w mieście zatrważające rozmiary, a w szczególności uprawiają ją kobiety przynoszące mleko na targ. Wszelkie wysiłki Straży Obywatelskiej, aby temu położyć tamę, natrafiają nietylko na indolencję, lecz wprost na bierny opór biura targowego. —

Oto dowód:

W dniu dzisiejszym między godz. 8 a 9 rano sprzedawała niejaka Anna Winiarz z Zubrzy na placu Akademickim mleko jako śmietankę po 60 h. za litr. Na prośbę jednej z kupujących pań spowodował podpisany jako członek straży obywatelskiej odstąpienie tej kobiety przez milicyanta do urzędu targowego, gdzie mlekomierzem stwierdzono, że to nie śmietanka, ale mleko niezbiierane z małą domieszką wody, ale nie chciano tej kobiety ukarać, ani też dać podpisanemu członkowi straży obywatelskiej asystencyi celem odstąpienia tej kobiety do sądu. Podpisany więc musiał wezwać na ulicy do pomocy patrol rosyjski, który ją odstawił do sądu Sekcyi III. — Tu urzędujący sędzia ukarał bezzwłocznie ową włóściankę ośmiodniowym aresztem i kazał ją natychmiast odprowadzić do aresztów. Tylko przy takim energicznym postępowaniu sądu będzie można tę plagę wyplenić, bo miejski urząd targowy nie reaguje na żadne zażalenia.

Z poważaniem
Emil Pelikan, em. dyr
ul. Krasińskiego 14.

SZKOŁY POSPOLITE we Lwowie.

Pomyślną wiadomością możemy się dziś podzielić z szerokimi kołami Czytelników. Oto w najbliższym już czasie mają być otwarte lwowskie szkoły pospolite i ma być w nich podjęta regularna nauka. Stanie się to z inicjatywy prezydium miasta, a dzięki zezwoleniu gubernatora wojennego hr. Szeremiejewa.

Zdaje się, że byłoby zbyt cenne wykazywać ogromną doniosłość tego zarządzenia, które umożliwi tysiącom naszej młodzieży, spędzającej obecnie czas na bezczynnym, demoralizującym waleśaniu się, powrócenie do normalnego trybu życia i do korzystania z dobrodziejstwa oświaty i nauki.

W sprawie tej mianowicie komunikują nam z prezydium miasta, iż gubernator hr. Szeremiejew zezwolił na otwarcie w najbliższym czasie szkół pospolitych we Lwowie. Prezydium miasta wdrożyło odpowiednie zarządzenia i w miarę możliwości będą szkoły otwarte. Są pod tym względem wprawdzie pewne trudności spowodowane tem, iż niektóre szkoły zamieniono na szpitale i lazarety, ale zaradzi się temu w ten sposób, iż szkoły te pomieszczone zostaną w lokalach innych szkół.